

Wyciąg

z pisma DRiOL-NRGW-5503-7/2013 Departamentu Ratownictwa i Ochrony Ludności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 09 stycznia 2013 roku

„(...) Zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. Nr 208, poz. 1240) zwanej dalej „ustawą” osoby, które uzyskały uprawnienia ratownika z zakresu ratownictwa wodnego na podstawie przepisów dotychczasowych, zachowują swoje uprawnienia. Z kolei stosownie do ust. 2 art. 41 ustawy do osób, które rozpoczęły uzyskiwanie uprawnień ratownika z zakresu ratownictwa wodnego przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Przepisy zawarte w art. 41 ustawy to przepisy o charakterze intertemporalnym. Ustawodawca zawarł je w ustawie z uwagi na to, iż wcześniej, przed jej wejściem w życie, sprawy związane ze szkoleniami i nadawaniem uprawnień do prowadzenia działań ratowniczych były regulowane przez przepisy prawne. Dlatego też kwestia czy osoby, które nabyły uprawnienia w ww. zakresie w czasie obowiązywania uchylanych przepisów zachowują je, czy też tracą wymagała uregulowania. Podobnie, jak kwestia szkoleń rozpoczętych na zasadach określanych przez tracące moc obowiązującą przepisy. Do dnia 1 stycznia 2012 r., tj. do dnia wejścia w życie ustawy, prowadzenie szkoleń służby ratowniczej oraz nadawania stopni ratowniczych i określania uprawnień do prowadzenia działań ratowniczych, w zależności od posiadanych kwalifikacji stanowiło, w myśl § 3 ust. 1 pkt 2 i 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych, warunków ich wykonywania przez inne organizacje ratownicze oraz rodzaju i wysokości świadczeń przysługujących ratownikom górskim i wodnym w związku z udziałem w akcji ratowniczej (Dz.U. Nr 193, poz. 1624) uprawnienie specjalistycznych organizacji ratowniczych. Specjalistyczną organizacją ratowniczą było m.in. Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (WOPR). Prawo do prowadzenia szkoleń służby ratowniczej oraz określania uprawnień do prowadzenia działań ratowniczych, w zależności od posiadanych kwalifikacji przysługiwało również organizacjom ratowniczym, które posiadały zgodę ministra właściwego do spraw wewnętrznych na wykonywanie obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych (zgodę taką miały Mazurska Służba Ratownicza i Mazurskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe).

Ustawodawca w art. 41 ustawy użył zwrotu „uprawnień ratownika z zakresu ratownictwa wodnego”, przy czym nie wyjaśnił, o jakie uprawnienia chodzi. Biorąc pod uwagę przepis § 3 ust. pkt 4 ww. rozporządzenia, zasadnym jest wniosek, iż chodzi o uprawnienia do prowadzenia działań ratowniczych. Ustawodawca ogólnie wskazał, iż chodzi o zachowanie uprawnień ratownika bez wskazywania uprawnień przypisanych konkretnemu stopniowi ratowniczemu, oznacza to, że swoje uprawnienia zachowała osoba będąca zarówno w stopniu młodszego ratownika, ratownika czy też starszego ratownika. W ocenie Departamentu Ratownictwa i Ochrony Ludności przepis art. 41 ustawy pozwala co najwyżej na przyjęcie, iż osoby, o których mowa w tym przepisie posiadają wiedzę i umiejętności z zakresu ratownictwa, o których mowa w art. 2 pkt 5 ustawy i jeżeli spełniają pozostałe warunki określone w tym przepisie, mogą zostać uznane za ratownika wodnego.

Z kolei – w ocenie Departamentu Ratownictwa i Ochrony Ludności – intencją ustawodawcy we wprowadzeniu przepisu art. 41 ust. 2 ustawy było umożliwienie osobom uczestniczącym w szkoleniach na dany stopień ratowniczy rozpoczętych przed dniem 1 stycznia 2012 r. ukończeniu tych szkoleń i zdobycie uprawnień, których odbycie danego szkolenia gwarantowało. Osoby te niewątpliwie posiadają również wiedzę i umiejętności z zakresu ratownictwa, o których mowa w art. 2 pkt 5 ustawy.

(...) W myśl art. 2 pkt 5 ustawy, ratownikiem wodnym jest osoba, która łącznie spełnia następujące warunki:

- 1) posiada wiedzę i umiejętności z zakresu ratownictwa i technik pływackich oraz inne kwalifikacje przydatne w ratownictwie wodnym;

- 2) spełnia wymagania określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. Nr 191, poz. 1410, z późn. zm.), tj.:
- a) posiada pełną zdolność do czynności prawnych,
 - b) jest zatrudniona lub pełni służbę w jednostkach współpracujących z systemem – Państwowe Ratownictwo Medyczne, lub jest członkiem tych jednostek,
 - c) posiada ważne zaświadczenie o ukończeniu kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy i uzyskaniu tytułu ratownika,
 - d) jej stan zdrowia pozwala na udzielanie kwalifikowanej pierwszej pomocy;
- 3) jest zatrudniona lub pełni służbę w podmiocie uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego lub jest członkiem tego podmiotu.

Zaznaczenia wymaga to, że obowiązujące przepisy nie upoważniają jakiegokolwiek podmiotu do nadawania tytułu ratownika wodnego.

W ocenie Departamentu ukończenie szkolenia ratowników wodnych pozwala na zdobycie przez uczestnika tego szkolenia wiedzy i umiejętności z zakresu ratownictwa wodnego. Stosownie do zapisów załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym (Dz. U. z 2012 r., poz. 747) podmiotowi uprawnionemu do wykonywania ratownictwa wodnego prowadzącemu szkolenie przysługuje prawo (i obowiązek) opracowania regulaminu organizacyjnego szkolenia oraz zasad i trybu naboru osób przewidzianych do szkolenia. Wydaje się – biorąc pod uwagę przepis art. 15 ust. 1 w zw. z art. 2 pkt 5 ustawy, że przedmiotowe szkolenia powinny być dedykowane osobom, które spełniają wymagania określone w definicji ratownika wodnego, w szczególności co do spełniania warunków określonych w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. Nr 191, poz. 1410, z późn. zm.) oraz bycia osobą zatrudnioną lub pełniącą służbę w podmiocie uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego lub bycia członkiem tego podmiotu (lub są w trakcie uzyskiwania tych uprawnień, w szczególności w trakcie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy).

(...) Organizowanie i prowadzenie szkoleń ratowników wodnych, instruktorów, psów ratowniczych wraz z przewodnikami, stosownie do art. 15 ust. 1 ustawy, stanowi przywilej podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa wodnego.

W przypadku Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (WOPR) – w ocenie Departamentu Ratownictwa i Ochrony Ludności – za organizację i przeprowadzenia przedmiotowych szkoleń odpowiadają władze centralne WOPR – Zarząd Główny WOPR. Szkolenia ratowników wodnych mogą odbywać się w różnych miejscach kraju, ale wszystkie powinny odbywać się na zasadach określonych przez władze WOPR i pod ich nadzorem. Tzw. jednostki WOPR mogą być współorganizatorami tych szkoleń, a przedstawiciele tych jednostek mogą wchodzić w skład komisji egzaminacyjnej, lecz nad całym procesem szkoleniowym powinny czuwać władze WOPR.

(...) Posiadanie przygotowania pedagogicznego zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym jest wymagane od osób, które prowadzą szkolenia z zakresu ratownictwa wodnego. Ponieważ ani ustawa ani też rozporządzenie w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym nie określają warunków, jakie ma spełniać kandydat na uczestnika szkolenia instruktorów uzasadnionym wydaje się wniosek, iż kandydat na słuchacza przedmiotowego szkolenia nie musi legitymować się posiadaniem przygotowania pedagogicznego.

(...) Przepisy odrębne, określające przygotowanie pedagogiczne, do których odsyłają przepisy § 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym, to przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół / wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. Nr 50, poz. 400, z późn. zm.).

W myśl tego rozporządzenia przez przygotowanie pedagogiczne należy rozumieć nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki szczegółowej,

nauczanych w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin w powiązaniu z kierunkiem (specjalnością) kształcenia oraz pozytywnie ocenioną praktyką pedagogiczną – w wymiarze nie mniejszym niż 150 godzin; w przypadku nauczycieli praktycznej nauki zawodu niezbędny wymiar zajęć z zakresu przygotowania pedagogicznego wynosi nie mniej niż 150 godzin; o posiadaniu przygotowania pedagogicznego świadczy dyplom ukończenia studiów lub inny dokument wydany przez uczelnię, dyplom ukończenia zakładu kształcenia nauczycieli lub świadectwo ukończenia kursu kwalifikacyjnego.

(...) Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy, organizowanie i finansowanie działań ratowniczych na wyznaczonym obszarze wodnym należy do zarządzającego tym obszarem. Stosownie do ust. 3 art. 21 ustawy zarządzający wyznaczonym obszarem wodnym „może zlecić, w drodze umowy, organizowanie, kierowanie i koordynowanie działań ratowniczych podmiotom uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego”. W świetle tego przepisu ustawy w ocenie Departamentu Ratownictwa i Ochrony Ludności, w przypadkach, kiedy przedmiotem zlecenia będzie „organizowanie, kierowanie i koordynowanie działań ratowniczych” wówczas zadania te powinny zostać powierzone do wykonywania podmiotom uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego.

(...) Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy „ratownictwo wodne mogą wykonywać Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe oraz inne podmioty, jeżeli uzyskały zgodę ministra właściwego do spraw wewnętrznych”.

W obrocie prawnym funkcjonuje jeden podmiot o nazwie własnej takiej, jak w przywołanym przepisie. Jest to Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe z siedzibą w Warszawie przy ul. Pytlasińskiego 17, zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 50111.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, z późn. zm.) fundamentalne normy funkcjonowania stowarzyszenia, w tym jego strukturę organizacyjną określa statut stowarzyszenia. Stosownie do treści art. 10 ust. 1 ustawy – Prawo o stowarzyszeniach, statut określa w szczególności:

- 1) nazwę stowarzyszenia, odróżniającą je od innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji;
- 2) teren działania i siedzibę stowarzyszenia;
- 3) cele i sposoby ich realizacji;
- 4) sposoby nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków;
- 5) władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje;
- 6) sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał;
- 7) sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich;
- 8) zasady dokonywania zmian statutu;
- 9) sposób rozwiązania się stowarzyszenia.

Ponadto, zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy – Prawo o stowarzyszeniach, stowarzyszenie, które zamierza tworzyć terenowe jednostki organizacyjne, jest zobowiązane określić w statucie strukturę organizacyjną i zasady tworzenia tych jednostek. Stosownie do art. 10 ust. 3 ustawy – Prawo o stowarzyszeniach, osoba prawna może być jedynie wspierającym członkiem stowarzyszenia.

Zgodnie z art. 17 ustawy – Prawo o stowarzyszeniach, stowarzyszenie uzyskuje osobowość prawną i może rozpocząć działalność z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego.

Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, zgodnie ze swoim statutem może zrzeszać członków zwyczajnych, wspierających i honorowych (§10 ust. 1 i 2 statutu). Członkiem zwyczajnym WOPR może być osoba fizyczna, mająca pełną zdolność do czynności prawnych, nie pozbawiona praw publicznych oraz osoba małoletnia w wieku od 16 do 18 lat, mająca ograniczoną zdolność do czynności prawnych i małoletni w wieku

Źródło: <http://www.wopr.pl/index.php?option=conidocman&task=catview&gid=150&Itemid=53> stan z dnia 31 grudnia 2012 r. poniżej 16 lat za zgodą przedstawiciela ustawowego (§ 11 ust. 1). Osoba prawna – stosownie do § 12 ust. 1 statutu może być członkiem wspierającym WOPR.

Wobec powyższego, biorąc pod uwagę przepis art. 10 ust. 3 ustawy – Prawo o stowarzyszeniach, oraz postanowienia statutu WOPR, uzasadnionym jest wniosek, iż wszystkie organizacje posiadające w nazwie WOPR, powstałe zgodnie z przepisami art. 9 ustawy – Prawo o stowarzyszeniach – będące samodzielnymi podmiotami, w ramach WOPR mogą posiadać jedynie status członka wspierającego.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 i 3 ustawy – Prawo o stowarzyszeniach nie ma możliwości, aby osoba prawna powołana do życia jako samodzielne stowarzyszenie lub związek stowarzyszeń była jednocześnie jednostką terenową innego stowarzyszenia. Możliwość tworzenia jednostek terenowych jest uzależniona od zapisów statutowych i woli macierzystego stowarzyszenia.

Zaznaczenia wymaga, iż organem właściwym do oceniania prawidłowości działania WOPR w ww. zakresie – stosownie do art. 8 ust. 2 pkt 2 ustawy – Prawo o stowarzyszeniach – jest starosta właściwy ze względu na siedzibę stowarzyszenia (w przypadku WOPR jest nim Prezydent m. st. Warszawy).

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy „ratownictwo wodne mogą wykonywać Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe oraz inne podmioty, jeżeli uzyskały zgodę ministra właściwego do spraw wewnętrznych”.

W świetle powyższego zasadnym wydaje się wniosek, iż podmioty, które są samodzielnymi podmiotami (realizującymi własne cele statutowe) i stanowią tzw. jednostki organizacyjne WOPR, ratownictwo wodne mogą wykonywać jedynie na rzecz WOPR oraz według zasad określonych przez władze tego stowarzyszenia. Samodzielnie – niejako na własne konto – ratownictwa wodnego wykonywać nie powinny. Powyższe dotyczyć może jednak podmiotów, które są tzw. jednostkami organizacyjnymi WOPR, tj. w uczestniczą w działaniach WOPR. Jeżeli podmioty te chcą samodzielnie wykonywać ratownictwo wodne i realizować obowiązki i uprawnienia, jakie ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych przyznaje podmiotom uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego, powinny ubiegać się o uzyskanie zgody na wykonywanie ratownictwa wodnego. (...)”